

RECENZE

ExpEdícia – pracovná učebnica prepájajúca biológiu a geografiu

Vydať sa na expedíciu chce množstvo odvahy a záujmu o všetko nové, čo nás na nej postretne. V súlade s princípom objavovania nového prostredníctvom vlastných skúseností bola vytvorená a postupne vydaná v rokoch 2019 a 2020 séria troch pracovných zošitov, ktoré pokrývajú obsah piateho ročníka biológie a geografie. Práve piatym ročníkom sa totiž v slovenskom vzdelávaní začína druhý stupeň základnej školy a biológia spolu s geografiou, ktorá má z hľadiska obsahového

štandardu charakter fyzickej geografie, sú jedinými prírodovednými predmetmi tohto ročníka. Učebnice sú vlastne sériou aktivít, ktoré sú z hľadiska týchto dvoch predmetov obsahovo koordinované a plynule sa prelínajú prostredníctvom celkov, tvoriacich príbeh. Aktivitami žiakov sprevádza chlapec Teo s kamarátom Medveďom, tí vo vstupných rozhovoroch často tvoria podnetné situácie, hodné preskúmania, či vyjadrujú možné mylné predstavy žiakov o problematike. Postupne so žiakmi prechádzajú *Z mesta do dediny*, vydávajú sa *Do hôr*, na *Vodnú výpravu*, ale zažijú spolu aj *Let balónom* či *Vesmírnu misiu* a návštevu *Výnimočných miest na Zemi*. Prostredníctvom týchto prostredí spoznajú nielen zákonitosti jednotlivých ekosystémov, ale aj špecifiká tvorby a používania mapy či vplyvy rôznych faktorov na formovanie krajiny. Aktivity využívajú rôznorodé učebné metódy ako sú napríklad experimentovanie, modelovanie, práca s rôznymi zdrojmi informácií o prírode a krajine, ktoré žiakov aktivizujú a uľahčujú im pochopenie prírodovedných zákonitostí. Charakteristický je pre ne indukčný prístup a testovanie predpokladov s tvorbou záverov a zhrnutí, prostredníctvom ktorých si žiaci budujú vlastnú štruktúru vedomostí. Zároveň si však rozvíjajú spôsobilosti vedeckej práce a prvky myslenia, špecifické pre vedecké postupy, ktoré sú potrebné a prospešné aj v bežnom živote. Rozvoj prírodovednej gramotnosti je tak komplexný,

zameraný okrem vedomostnej a spôsobilostnej zložky aj na postoje žiakov, zvyšovanie ich záujmu o prírodovednú problematiku a vnímanie environmentálnych problémov. Aktivity žiaci realizujú väčšinou v skupinách, čo umožňuje rozvíjanie ich sociálnych a komunikačných kompetencií. Učebnice vznikli v rámci projektu *ExpEdícia – skús, skúmaj, spoznaj* pod záštitou neziskovej organizácie *Indícia* a to v rámci dlhodobého procesu

overovania aktivít za pomoci 15 pilotujúcich škôl a aktívnych a ochotných pilotných učiteľov. Ich využívanie na školách je podporené metodickými materiálmi, ale aj systematickými školeniami učiteľov a to už aj mimo pilotáže.

*Za tím autorov
Romana Schubertová a Martina Škodová*

Informácie o autoroch príspevku:

*Mgr. Romana Schubertová, PhD., romana.schubertova@umb.sk, Katedra biológie a ekológie
RNDr. Martina Škodová, PhD., Martina.Skodova@umb.sk, Katedra geografie a geológie, Fakulta prírodných vied,
Univerzita Mateja Bela, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica*